

El catàleg de plafons d'Alcoi de l'any 1990 ens informa que a finals de la dècada de 1980 hi havia 58 plafons devocionals –de totes les èpoques– que s'hi exposaven públicament als carrers, és a dir, a l'àmbit urbà. D'aquests plafons, 25 corresponien a obres dels segles XVIII i XIX, de les quals en 2019 tan sols 11 s'hi troben al seu emplaçament original. Entre els motius o circumstàncies que poden explicar la desaparició d'aquestes imatges urbanes, cal dir que moltes obres van ser objecte d'espoli o es van desmuntar, principalment, amb motiu d'obres de demolició dels edificis. També han desaparegut diferents plafons que presidien la façana de fàbriques i cases de camp o masies.

En la majoria dels casos se'n desconeix l'actual localització dels plafons; en altres, afortunadament, s'han pogut conservar i avui aquestes obres estan en poder dels seus propietaris, de col·leccionistes o depositats al Museu Arqueològic Municipal Camilo Visiedo Moltó (Segura, 2006), que conserva més de 25 plafons, i també és significativa la col·lecció de plafons ceràmics amb la imatge de sant Jordi que conserva el Museu Alcoià de la Festa (Cebrián i Navarro, 2011a; 2016; Segura, 2008; 2016).

Pel que fa a plafons que hi teníem localitzats a interiors de cases, les obres de demolició de molts edificis al centre històric d'Alcoi, des de 1995 ençà, va contribuir al fet que desapa-

regueren o es perderen (no per a tots) almenys 17 d'aquestes imatges de caràcter privat (núms. 4, 6, 7, 19, 47, 48, 50, 56, 66, 67, 68, 75, 84, 93, 98, 99 i 110); altres plafons els han conservat els seus legítims propietaris (núms. 8, 14, 35, 51 i 111), i algunes obres han acabat en mans de col·leccionistes i museus.

Els plafons ceràmics no tenien cap protecció legal que assegurés la seua conservació *in situ* fins que en 2007 es va introduir a la *Llei 4/1998 del Patrimoni Cultural Valencià* la figura del Bé de Rellevància Local per protegir, entre altres béns patrimonials, els plafons ceràmics exteriors anteriors a 1940².

2. La disposició addicional cinquena de la *Llei 4/1998, del Patrimoni Cultural Valencià*, es va introduir per la *Llei 5/2007*, de 9 de febrer (DOCV de 13.02.2007), que modifica la *Llei 4/1998* i, entre altres qüestions, introdueix el "Reconeixement legal de béns immobles de rellevància local", que hauran de ser inclosos en els respectius catàlegs de béns i espais protegits.

Aquesta normativa legal ha estat novament modificada per la *Llei 9/2017*, de 7 d'abril, de la Generalitat, de modificació de la *Llei 4/1998 del Patrimoni Cultural Valencià*. DOGV núm. 8019, 11-04-2017.

Tanmateix, el *Decret 62/2011, de 20 de maig, del Consell, pel qual es regula el procediment de declaració i el règim de protecció dels béns de rellevància local*, publicat al DOGV núm. 6529 del dia 26-05-2011, estableix que "S'entén que l'entorn de protecció dels plafons ceràmics exteriors és la façana on s'ubiquen, sense que este fet supose la protecció material de la façana, sinó el manteniment d'unes condicions d'ornament i permanència patrimonialment adequades." Aquesta figura legal de protecció dels plafons ceràmics BRL, des de 2011 està contribuint a la conservació *in situ* d'aquestes expressions de la religiositat popular d'abans.

Ref. cat. 1990	Ref. cat. 2019	Advocació	Localització original	Localització actual
147	1	Instruments de la Passió	Mascarella de Ferrán	Mascarella de Ferrán
3	3	Jesuset del Miracle	c/ Sant Blai, 2	c/ Sant Blai, 2
13	11	Beat Nicolau Factor	c/ La Cordeta, 19	c/ La Cordeta, 19
8	12	Sant Roc i sant Sebastià	c/ Sant Roc, 17	Museu Arqueològic Alcoi
11	16	Sant Bonaventura	c/ Sant Bonaventura, 17	Museu Arqueològic Alcoi
16	18	Sant Jordi	Portell de Sant Marc	Museu Arqueològic Alcoi
2	21	Sant Judes Tadeu i sant Rafael Arcàngel	c/ Barranc de Na Lloba	Col·lecció particular
18	22	Sant Jeroni	c/ Verge Maria, 103	Museu Arqueològic Alcoi*
14	26	Mare de Déu del Pòpul	c/ Caragol, 16	Museu Arqueològic Alcoi
33	27	Ecce Homo	c/ La Sang, 14	Museu Arqueològic Alcoi*
38	31	Sant Rafael	c/ Sant Rafael, 9	Desconeguda
35	33	Sant Bertomeu Apòstol	c/ Caragol, 14	Desconeguda
30	41	Sant Isidre Llaurador i santa Maria de la Cabeza	c/ Caramanxel, 18	c/ Caramanxel, 18
31	42	Sant Nicolau de Tolentí	c/ Sant Nicolau, 100-102	c/ Sant Nicolau, 100-102
34	48	Mare de Déu dels Dolors, sant Joan Baptista i sant Pasqual Bailon	c/ Caragol, 26	Museu Arqueològic Alcoi
73	52	Beat Nicolau Factor	c/ La Cordeta, 27	Círculo Industrial
32	56	Jesuset del Miracle, Mare de Déu del Pilar i Ànimes del Purgatori	c/ Tossal, 21	Museu Arqueològic Alcoi
53	58	Mare de Déu del Pilar amb sant Jaume	c/ Sant Joan, 42	Museu Arqueològic Alcoi
37	59	Santa Rita de Càssia	c/ Santa Rita, 14	c/ Santa Rita, 14
42	68	Sant Vicent Ferrer	c/ Sant Vicent, 13	Museu Arqueològic Alcoi
44	70	Sant Agustí	c/ Sant Agustí, 18	Museu Arqueològic Alcoi
-	73	Sant Gregori d'Òstia	c/ Sant Gregori, 6	Museu Arqueològic Alcoi
55	76	Sant Josep	c/ Sant Josep, 24-26	Col·lecció particular
77	80	Trinitat, sant Maure i santa Bàrbara	c/ Sant Maure, 17	c/ Sant Maure, 17
72	85	Sant Sebastià	c/ Sant Sebastià	Col·lecció particular
65	88	Sant Llorenç	c/ Sant Llorenç, 23	c/ Sant Llorenç, 23
57	89	Sant Jordi	Av. L'Alameda, 77	Museu Alcoià de la Festa
86	95	Sant Josep	c/ El Camí, 6	Col·lecció particular
66	103	Santa Isabel d'Hongria	c/ La Sardina, 11	c/ La Sardina, 11
74	112	Sant Jordi	c/ Sant Jordi, 22	c/ Sant Jordi, 22
163	117	Sant Joan Baptista	c/ Crta. Banyeres	c/ Crta. Banyeres

Plafons dels segles XVIII i XIX que originàriament es localitzaven als carrers. Total 31 plafons; * únicament es conserva algun dels taulells. En 2019 es conserven 11 plafons (resaltat en color) que tenen la condició de Bé de Rellevància Local.

Plafons ceràmics de sant Jordi a l'exposició permanent del Museu Alcoià de la Festa.

Els impactes de les pedres són evidents en aquesta pintura ceràmica. (cat. 12).

L'allunyament d'aquest plafò ceràmic (cat. 109), ubicat a una antiga fàbrica de l'extrarradi, ha afavorit la seua destrucció. Fotografies de 1978 i 2019.

Pel que fa a l'àmbit urbà d'Alcoi, en 2019 es conserven 11 plafons ceràmics devocionals que tenen la condició de Bé de Rellevància Local (núms. cat.: 1, 3, 11, 41, 42, 59, 80, 88, 103, 112 i 117), és a dir, els panells ceràmics exteriors que van ser ubicats amb anterioritat a l'any 1940.

Dins del conjunt de plafons exteriors ubicats al carrers d'Alcoi, també cal que es referim breument als plafons devocionals del segle XX, dels quals inicialment hi havia un total de 30 imatges sobre taulells (veure taula). En la majoria del casos, aquestes imatges són reposicions dels anys de postguerra que reproduïen imatges similars destruïdes durant la Guerra Civil.

Ref. cat. 1990	Advocació	Localització original	Localització actual
78	Sant Miquel Arcàngel	c/ Sant Miquel, 7	Desconeguda (espoliat)
83	Mare de Déu del Roser	c/ Barbacana, 1	c/ Barbacana, 1
84	Sg. Cor de Jesús	c/ Caramanxell, 32	Desconeguda
88	Sant Joan Baptista	c/ Sant Joan, 13	c/ Sant Joan, 13
89	Santa Bàrbara	c/ Mossèn Rafel de l'Ave Maria, 13	Museu Arqueològic Alcoi
91	Sant Antoni de Pàdua	c/ Sant Antoni, 67	Desconeguda (espoliat)
95	M. D. de la Cova Santa	c/ Cova Santa, 1	Desconeguda
96	M. D. Roser, Sta. Rosa de Lima i St. Doméneç	c/ Barbacana, 22	c/ Barbacana, 22
97	Vera Creu	c/ Alcassares, 40	Destruït obres demolició
98	Mare de Déu	c/ Verge Maria, 45	Museu Arqueològic Alcoi
100	Sant Mateu	c/ Sant Mateu, 68	c/ Sant Mateu, 68
104	Sant Antoni Abat	c/ Sant Joan de Ribera, 91	c/ Sant Joan de Ribera, 91
105	Sant Doméneç	c/ Sant Doméneç, 3	Museu Arqueològic Alcoi
106	Sant Francesc d'Asís	c/ Sant Francesc, 38	c/ Sant Francesc, 38
108	Sant Roc	c/ Mesquita, 3	c/ Mesquita, 3
109	Sant Roc	c/ Espronceda, 11	c/ Espronceda, 11
110	Sant Gaietà	c/ Sant Josep, 10	Desconeguda
112	Sg. Cor de Jesús	c/ Lepanto, s/n	Desconeguda
114	Jesús del Gran Poder	c/ Enginyer Cort Merita, 2	c/ Enginyer Cort Merita, 2
115	M. D. de l'Assumpció	c/ Banyeres, 7-23	c/ Banyeres, 7-23
119	M. D. dels Lliris	c/ Verge dels Lliris, 44	c/ Verge dels Lliris, 44
120	M. D. dels Lliris	c/ Metge M. Rodríguez, 3	c/ Metge M. Rodríguez, 3
123	M. D. del Pilar	c/ Arqueòleg C. Visedo s/n	c/ Arqueòleg C. Visedo s/n
128	Sant Pere	c/ Sant Pere, 5	c/ Sant Pere, 5
129	Sant Maure	c/ Sabadell, 5-7	c/ Sabadell, 5-7
131	Sant Jordi	c/ Na Saurina d'Entença, 5	c/ Na Saurina d'Entença, 5
137	Sant Antoni de Pàdua	c/ Atzucat de S. Vicent, 2	Desconeguda
138	Sant Vicent Ferrer	c/ Sant Vicent Ferrer, 25-27	c/ Sant Vicent Ferrer, 25-27
139	Santa Rosa de Lima	c/ Santa Rosa, 52	c/ Santa Rosa, 52
141	Virgen del Rocío	c/ Sant Joan de Ribera, 91	c/ Sant Joan de Ribera, 91

Plafons ceràmics devocionals exteriors del segle XX. Del total 30 plafons urbans, actualment 11 no es conserven al seu emplaçament originari (resaltat en color).

Plafons devocionals d'Alcoi del segle XX. El número de referència correspon al Catàleg de J.M. Segura (1990). Ordenats d'esquerra a dreta i de dalt a baix: 78, 91, 95, 83, 96 i 98.

Fornícula i plafó de la Vera Creu (Segura, 1990: ref. 97), que fins l'any 1992 es localitzava al carrer Alcassares 40.

Cat. 12